<table>
<tr><td colspan="3"></td><td colspan="5">2023թ. ԵՐՐՈՐԴ ԵՌԱՄՍՅԱԿԻ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Հ/Հ</td><td>Միջոցառման անվանումը</td><td></td><td colspan="5">ԱՈՒՏԻԶՄ և ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԽԱՆԳԱՐՈՒՄՆԵՐ ՈՒՆԵՑՈՂ ԵՐԵԽԱՆԵՐԻՆ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ ԱՋԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՏՐԱՄԱԴՐՈՒՄ</td></tr>
<tr><td>Միջոցառման համառոտ բովանդակությունը</td><td></td><td colspan="5">Աուտիզմ և զարգացման խանգարումներ ունեցող երեխաների համար անհրաժեշտ պայմանների ստեղծում, կրթական վերականգնողական, մասնագիտական կողմնորոշման և զբաղվածության ծրագրերի իրականացում, մասնագետների որակավորման բարձրացում, ծնողների մասնագիտական իրազեկում, հասարակության մեջ ինտեգրման և սոցիալիզացիայի համար անհրաժեշտ ծրագրերի ներդրում կիրառելով գիտականորեն հիմնավորված մեթոդներ ու լավագույն միջազգային փորձը:</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Կատարման ենթակա գործառույթներ</td><td rowspan="2">Կատարման ենթակա գործողությունների նկարագիրը</td><td rowspan="2">Ակնկալվող արդյունքները և դրանց գնահատման չափանիշները</td><td colspan="4">Ոչ ֆինանսական ցուցանիշներ</td></tr>
<tr><td>Պլանավորված արդյունքը հաշվետու ժամանակաշրջանի համար</td><td>Փաստացի արդյունքը հաշվետու ժամանակաշրջ անի համար</td><td>Պլանավոր ված և փաստաց ի արդյունք ների տարբերու թյուն ը հաշվետու ժամանա կաշրջ անի համար</td><td>Պլանավոր ված և փաստացի արդյունքն երի տարբերու թյա ն պատճառը հաշվետու ժամանակ աշրջ անի համար</td></tr>
<tr><td>1.</td><td>2.</td><td></td><td>3.</td><td>4.</td><td>5.</td><td>6.</td><td>7.</td></tr>
</table>

1	Աուտիզմ ունեցող երեխաների կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքների գնահատում և անհատական ծրագրի կազմում, այդ թվում վարքի փոփոխման նպատակով շրջակա միջավայրի իրադարձությունների մոդիֆիկացում և ադապտացիա:	Սկզբնական դիտարկման և նախնական գնահատման/սկրինինգ միջոցառումները ներառում են՝ • Հարցազրույց և խորհրդատվություն ծնողների հետ • Երեխայի վարքի ընդհանուր առաջնակի դիտարկում • Երեխայի նախնական գիտելիքների և ունակությունների գնահատում Անհատական ծրագրի կազմում: Անհատական ծրագիրը մշակվում և ղեկավարվում է մասնագիտական բարձր որակավորում ունեցող ծրագրի ղեկավարների կողմից: Ընթացիկ 6 ամիսից 1 տարի ժամկետում շահառուների վերագնահատում և անհատական ծրագրերի վերանայում,փոփոխում: Ընթացիկ շահարուների խնդրահարույց վարքերի ռազմավարությունների վերանայում, ինչպես նաև կենտրոնում ծրագիրը ներդնող և վերահսկող Այրա Պաուլ Հեյլվեյի PhD, BCBA-D կողմից:	✓ Զարգացման փուլերի գնահատում. Այն իր մեջ ընդգրկում է 170 «milestone»-եր, որոնք ծառայում են որպես լեզվի ուսուցման սոցիալական զարգացման հիմք: ✓ Խոչընդոտների գնահատում. Կենտրոնացվում է այն խոչընդոտների վրա, որոնք կարող են արգելք հանդիսանալ նոր հմտությունների ձեռքբերմանը: ✓ Տարածական տեղափոխելիության գնահատում. Ծառայում է, որպես երեխայի կրթական կարիքների պլանավորման ուղեցույց և գնահատման չափորոշիչ: ***Ակնկալվող արդյունքները.*** • Խնդրահարույց վարքաձևերի նվազում կամ փոխարինում սոցիալապես նշանակալի վարքաձևերի: • Կյանքի որակը բարելավող նոր հմտությունների ձևավորում և զարգացում: • Սոցիալական հմտությունների ձևավորում և զարգացում: • Ակադեմիական գիտելիքների ձևավոևում և զարգացում: • Շահառուների տեղափոխելիության դժվարությունների նվազեցում: • Ինքնասպասարկման հմտությունների զարգացում: • Ինքնախնամքի հմտություննեի զարգացում: • Զգայական ինտեգրացիայի խթանում: • Խաղային հմտությունների զարգացում և այլն: • Մասնագիտական և զբաղվածության հմտությունների ձևավորում:	100 շահառու	100 շահառու		

2 Մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների տրամադրում այդ թվում՝							
2.1	Խոսքի ընկալունակության և զարգացման վաղ միջամտությունը աուտիզմի սպեկտրի խանգարումներ ունեցող երեխաների մոտ:	• Տարբեր սոցիալական իրավիճակներում աուտիզմի սպեկտրի խանգարումներ ունեցող երեխաների տարրակիան հաղորդակցման հմտությունների, խոսքի ձևավորում և զարգացում: • Լսողական ուշադրության և ընկալման զարգացում: • Խոսքի ընկալամանն զարգացում, հուզա-իմաստային մեկնաբանության միջոցով: Հրահանգների կատարում: • Շարժողական հմտությունների ձևավորում և ժեստային հաղորդակցման զարգացում: Խոսքի օրգանների շարժողական ձևավորում: • Ոչ խոսքային հաղորդակցում (ժեստային հաղորդակցություն, PODD և PECS համակարգեր):	Կենտրոնում երեխաների վոկալ իմիտացիոն համակարգը գնահատվում է VB-MAPP-ի «Վաղ էքոիկ հմտությունների գնահատման» (EESA) թեստի միջոցով (Sundberg, 2008): ***Ակնկալվող արդյունքները՝*** • Հասցեագրված խոսքի ընկալում՝ տարիքային չափանիշներին համապատասխան, • Հնչյունաբանորեն ճիշտ ձևակերպել արտաբերական խոսքը, • Ինքնուրույն խոսքի մեջ բառերի վանկային կառուցվածքի ճիշտ փոխանցում, • Ինքնուրույն խոսքի մեջ օգտագործել պարզ տարածված նախադասություններ և բարդ նախադասություններ, ունենալ դրանք միմյանց կապելու և որպես մի պատմվածք ներկայացնելու ընդունակություն, • Տիրապետել պատմելու տարրական հմտությունների, • Տիրապետել երկխոսության հմտությանը, • Տիրապետել բառակազմության հմտությունների: • Այլընտրանքային հաղորդակցման միջոցների կիրառում՝ (ժեստային հաղորդակցություն, վիզուալ դասացուցակների և և հաղորդակցմանը նպաստող նկարների կիրառում):	100 շահառու	100 շահառու		

	Այլընտրանքային հաղորդակցման ձևերի, այդ թվում պատկերների փոխանակման հաղորդակցման համակարգի PECS ուսուցում և կիրառումը կյանքի համար նշանակալի միջավայրերում:	Այլընտրանքայի հաղորդակցման միջոցներով,այդ թվում նաև PECS-ով ֆունկցիոնալ հաղորդակցման ուսուցում: PECS-ը հաղորդակցման այլընտրանքային համակարգ է, որտեղ երեխան սովորում է հաղորդակցվել այլ մարդկանց հետ՝ նկարների միջոցով՝ նրան այս կամ այն պատկերը ունեցող-քարտը տալով: Միևնույն ժամանակ այն ամիջականորեն նպաստում է խոսքի զարգացմանը:	***Ակնկալվող արդյունքները՝*** • Իմպրեսիվ խոսքի զարգացում • Էքսպրեսիվ խոսքի զարգացում • Ֆունկցիոնալ հաղորդակցման և շփման հմտությունների զարգացում • Այլընտրանքային հաղորդակցման միջոցների կիրառում՝ (ժեստային հաղորդակցություն, PODD և PECS համակարգերով): • Գրավոր խոսքի զարգացում	15 շաhաոու	15 շաhաոու		

2.2	Երաժշտությունը որպես աուտիզմ և զարգացման այլ խանգարումներ ունեցող երեխաների ինքնաարտահայտման ոչ խոսքային հաղորդակցման և հույզերի դրսևորման միջոց:	• Խթանում է շարժողական ֆունկցիաները, • Շտկում և զարգացնում է զգայական ֆունկցիաները ու հնարավորությունները, • Խթանում է խոսքի զարգացմանը, • Կարգավորում է խոսքի տեմպը, ռիթմը շեշտադրությունը,տեմբրը, արտահայտչականությունը: Երաժշտաթերապիան իր մեջ ներառում է՝ • Երաժշտական ստեղծագործությունների ունկնդրում • Ծանոթացում երաժշտական գործիքներին, • Տարբեր երաժշտական գործիքների տիրապետում, • Երգեցողություն, • Երաժշտության ներքո ռիթմիկ շարժումների կատարում, • Երաժշտության զուգակցում կատարվող աշխատանքի հետ:	*Ակնկալվող արդյունքները՝* • Հաղորդակցման բարելավում • Սոցիալական հմտությունների զարգացում • Ճանաչողության և ընկալման բարելավում • Ինքնական ավարման ունակությունների զարգացում • Շարժողական ֆունկցիաների խթանում • Զգայական ֆունկցիաների ու հնարավորությունների շտկում և զարգացում • Խոսքի զարգացման խթանում • Խոսքի տեմպի, ռիթմի, շեշտադրության և տեմբրի կարգավորում • Երաժշտական թերապևտիկ տեխնիկաների և համապատասխան ընտրված երաժշտության միջոցով ընդօրինակման և նմանակման զարգացում • Նոր երաժշտական գործիքների միջոցով նոր երաժշտակյան հմտությունների ձևավորում	100 շահառու	100 շահառու		

2.3	Արտթերապիայի հիմնական դրույթների կիրառումը աուտիզմի սպեկտրի խանգարում ունեցող երեխաների համար	• Ինքնավերահսկման և ուշադրությունը կենտրոնացնելու կարողությունների զարգացում • Երևակայության զարգացում: • Տարածական ընկալման զարգացում: • Ստեղծագործական գործունեության զարրգացում: • Երեխայի հետ սոցիալական միջավայրի հետ փոխաձգեցության փորձի հարստացու: • Գունաճանաչողությն, երկրաչափական պատկերների ընկալման և կառուցողական կարողություններրի ձևավորում, զարգացում: • Համատեղ ուշադրության և գործունեությաան զարգացում: • Ոչ խոսքային նմանակման զարգացում արտթերապևտիկ վարժությունների և տեխնիկաների կիրառման միջոցով: • Աշխատանք հուզական հակազդումների հետ:	*Ակնկալվող արդյունքները՝* • Բարելավում է սիմվոլիկ մտածելու և երևակայելու ունակությունը • Բարելավում է դեմքի տարբեր արտահայտությունների ընկալումը / ճանաչողությունը և նրանց հանդեպ համապատասխան արձագանքումը • Բարելավում է զգայական խնդիրները • Զարգացնում է մանր մոտորիկան • Զարգացնում է ուշադրության կայունությունն ու կենտրոնացվածությունը • Բարձրացնում է աշխատունակության մակարդակը • Զարգացնում է գույների և գունային գամաների ճանաչողականությունը և տարբերակումը:	100 շահառու	100 շահառու		

2.4	Ինքնասպասարկամ, ինքնավերահսկման և ֆունկցիոնալ միջանձնային փ ո խ հարաբերություննե ր հաստատելու հմտությունների ձևավորում և զարգացում՝ էրգոթերապիայի, պարային թերապիայի, շրջանակներում	Էրգոթերապիայի հիմնական նպատակն է սովորեցնել երեխաներին ինքնուրույն կենցաղավարության, հնարավորինս ինքնուրույն ներգրավվելու այնպիսի գործողությունների մեջ,որոնք կարևոր են տվյալ երեխայի համար և բարձրացնում է կյանքի որակը: Կենտրոնում էրգոթերապիան ներառում է աշխատանք մի քանի ոլորտներում" 1.Զգայական ինտեգրացիա 2.Զբաղվածությունների, կենցաղային հմտությունների ձեռքբերում • Ինքնասպասարկում • Գնումներ խանութից • Ուտեստների պատրաստում • Ժամանց • Աշխատանքային հմտությունների ձեռքբերում • Ձեռքի աշխատանք 3"Պար • Ռիթմիկայի զարգացում • Շարժողական շղթայական վարքերի ուսուցում • Շարժողական ռելաքսացիա	*Ակնկալվող արդյունքները՝* • Կենցաղային և ինքնասպասարկման և ինքնախնամքի հմտությունների զարգացում ՝ (Լվանալ ատամները, լվացվել, սանրվել, հանվել, հագնվել, կոշիկ հագնել, կապիչ կապել, կոճակ կոչկել, եղունգ կտրել): • Խոհանոցային հմտությունների ձեռքբերում՝ (Պիցցայի, աղցանների, թխվածքների, կեքսերի, ֆոնշի, աղիրուղիի, թեյի պատրաստման ձևերի և եղանակների ուսուցում, ինչպես նաև խոհանոցային սպասքի լվացում, չորացում և դասավորում պահարաններում, մթերքների սորտավորում, լվացում,կտրատում և պահեստավորում: Խոհանոցային տեխնիկայից օգտվելու հմտությունների ձևավորում): • Զբաղվածությունների ներդնում՝ (թելերից ձեռագործ պայուսակների պատրաստում, ուլունքագործություն՝ թևնոցներ, վզնոցներ): • Զգայունակության զարգացում • Մանր և խոշոր մոտորիկայի զարգացում • Մարմնի ճկունության զարգացում • Մարմնի ճանաչողության զարգացում • Խաղային գործունեության զարգացում	100 շահառու	100 շահառու		

2.5	Ադապտիվ ֆիզիկական կուլտուրա	Աուտիզմի սպեկտրի խանգարում ունեցող երեխաների 1/3 ունի նաև գերակտիվության և ուշադրության պակաս,տակտիլ և հավասարակշռության զգայարանների գեր և թեր՝ զգայունակություն,ինչը հանգեցնում է սեփական շարժումների դժվար վերահսկողություն, գերշարժունություն կամ թերշարժունություն,ինչպես նաև Աուտիզմի սպեկտրի խանգարումներ ունեցող երեխաները ունեն նաև մանր և խոշոր մոտորիկայի խանգարումներ և շատ հաճախ նրանք չեն կարողանում կատարել ամենատարրական շարժումները: Սովորել ՝ լողալ, ցատկել, ճիշտ վազել, քայլել, բարձրանալ աստիճաններով, հաղթահարել տարբեր տարրական խոչընդոտներ (դռներ, անկյուններ, անցքեր) և այլն: Կենտրոն են հաճախում նաև այլ զարգացման խնդիրներ ունեցող երեխաներ,որոնք ունեն շարժողական դժվարություններ: Ադապտիվ ֆիզկուլտուրան նպաստում է կանոններին ենթարկվողականության ձևավորմանը, հրահանգներին առավել արագ և հստակ արձագանքելուն:	***Ակնկալվող արդյունքները՝*** • Սովորել սողալ, ցատկել, ճիշտ վազել, բարձրանալ և իջնել աստիճաններով, հաղթահարել տարրական խոչընդոտները (դռներ, անկյուններ, անցքեր) և այլն: Խաղալ տարբեր ակտիվ շարժախաղեր, սովորել վարել հեծանիվ, ինքնագլոր և անվաչմուշկ, հասկանալ խաղի կանոնները, կարողանալ սպասել, խաղալ խմբային խաղեր և սովորել համագործակցել խմբի անդամների հետ, տարբերակել գույներ և երկրաչափական պատկերներ,և այլն: Կարևոր է ոչ միայն սովորեցնել, այլ նաև այդ բոլոր կանոնները ամրապնդել և ընդհանրացնել: • Ակադեմիական պարապմունքների ընթացքում ուշադրության կենտրոնացման բարելավմանը, կանոնների պահպանման հմտությունների ձևավորում և նստակյացության բարելավվում:	100 շահառու	100 շահառու		

3	Սոցիալիզացիայի շրջանակներում՝ ֆունկցիոնալ սոցալական հմտությունների ձևավորում և զարգացման, հասարակական տարբեր վայրերում սոցիալական կանոնների և նորմերի պահպանումը	Կենտրոնում սոցիալական ծրագրերը ներառում է աշխատանք մի քանի ուղղություններ" • Աշխատանք ընտանիքի հետ • Ներառում հասարակական տարբեր վայրեր	Կատարված աշխատանքների արդյունքում երեխաները կարողանում են ընդգրկվել տարբեր միջավայրերում՝ • Կինոթատրոններ • Թանգարաններ • Եկեղեցիներ • Հուշահամալիրներ • Թատրոններ • Կենդանաբանական այգի • Զվարճանքի կենտրոններ • Լողավազաններ • Էքսկուրսիաներ • Սրճարաններ • Այցեր բուժհաստատություններ Ձեռք են բերում կենսակարևոր,ֆունկցիոնալ սոցիալական հմտություններ,կարողություններ տարբեր հասարակական վայրերում պահպանելու նորմերը և կանոնները՝ առանց լրացուցիչ վերահսկողության:	100 շահառու	100 շահառու		

4	Ռեսուրսային դասարանի մոդելի զարգացում աուտիզմի սպեկտրի խանգարում ունեցող երեխաների համար և այլ դպրոցներում, մանկապարտեզներում, զարագացման կենտրոններում՝ ուսուցիչներին մեթոդական օգնություն ցուցաբերելու նպատակով:	➢ Իրականացվում է խորհրդատվություննեի տրամադրում հանրակրթական դպրոցների ուսուցիչների և նախադպրոցական հաստատությունների մասնագետների ոլորտում աշխատող այլ մասնագետնեrրի համար, ➢ Դպրոցներում և մանկապարտեզներում մեթոդական և թերապևտիկ մոտեցման աջակցություն ուսուցիչներին և ուղղորդող մասնագետներին, դաստիարակներին և դայակներին՝ կենտրոնի սաների ծնողների պահանջով, ինչպես նաև դպրոցների և մանկապարտեզների խնդրանքով: ➢ Ուսուցիչներին, դաստիարակներին, դայակներին՝ ներառման գործընթացը խթանող ռազմավարությունների կիրառման խորհրդատվություն:	*Ակնկալվող արդյունքները՝* • Աուտիզմի և այլ զարգացման խանգարում ունեցող երեխաների առանձնահատկությունների մասին մասնագիտական խորհրդատվության, ուղղորդման արդյունքում գիտելիքների և փորձի փոխանցում • Խնդրահարույց և ոչ հարմարվողական վարքաձևերի հետ աշխատանքներում ռազմավարությունների մասին տեղեկության փոխանցում, որի արդյունքում երեխաներն առավել դյուրին կներգրավվեն ուսուցման գործընթացի մեջ • Հաղորդակցման և շփման հմտությունների բարելավման խթանում • Հետագա համագործակցության ձևերքերում՝ պարբերական մասնագիտական աջակցություն և խորհրդակցություններ իրականացնելու նպատակով • Ուսուցիչների,դաստիարակների, դայակների և այլ մասնագետների աշխատանքային փորձում դժվարությունների վերհանում, պարզաբանում և ուղղորդում:	2 շաbhառու	2 շաbhառու		

5	Խորհրդատվությունների և դասընթացների կազմակերպում ու անցկացում աուտիզմ ունեցող երեխաների ծնողների և ոլորտում աշխատող մասնագետների համար	Երեխայի ծնողների համար՝ երեխայի կրթության կազմակերպման, աջակցության ծառայությունների տրամադրման և սոցիալական ներառման հարցերի շուրջ խորհրդատվություններ `ըստ ծնողների պահանջի: • Խմբային քննարկումներ միասնական հարցի շուրջ: • Անհատական ծրագրերի և գնահատումների քննարկումներ, • Անհատական խորհրդատվություն Կենտրոնի մասնագետների շարունակական վերապատրաստում	Խմբային և անհատական հանդիպումներ և քննարկումներ ծնողների հետ: Վերապատրաստումներ մասնագետների համար՝ ԿՎՎ տեսական հիմունքներ ԿՎՎ հիմնարար սկզբունքներ Վարքի ֆունկցիաներ Խնդրահարույց վարքի հետ աշխատանքի ռազմավարությունները Անհատական խորհրդատվություններ ծնողներին՝ ըստ պահանջի	50 շահառու 25 ժամ 100 շահառու	50 շահառու 25 ժամ 100 շահառու		

6	Շարունակական խորհրդատավական փոխայցեր ուսումնական հաստատություններ	Իրականցվում է խորհրդատվական փոխայցերին կազմակերպում Նախադպրոցական և հանրակրթական ուսումնական հաստատությունները: • Առաջ եկած խնդիրների լուծում և կարգավորում • Հաջողված փորձի, քաղած դասերի ներկայացում, • Համատեղ գործնական պարապմունքների իրականացում:	Խորհրդատվական փոխայցերի քանակը ուսումնական հաստատություններ՝ • Երևանի թեթև արդյունաբերության պետական քոլեջ • Երևանի ՃՇԱՀ քոլեջ Խորհրդատվություններ ՆՈՒՀ-երում • Երևանի թիվ 149 մսուր/մանկապարտեզ ՀՈԱԿ • Երևանի թիվ 117 մանկապարտեզ ՀՈԱԿ	2 2	2 2		
7	Ծրագրի մշտադիտարկում և արդյունքների վերլուծություն	Ծրագրի իրականացման տեղեկատվության ուսումնասիրում և հավետվությունների կազմում: • Ծրագրի իրականացման եռամսյակային և տարեկան հաշվետվությունների մշակում	Եռամսյակային հաշվետվությունների քանակը՝ 3	3	3		

«Աուտիզմ ազգային հիմնադրամի» տնօրեն՝

Լ․ Աթաջանյան

Միջոցառումների անվանումները բխում են Հիմնադրամի հետ կնքված պայմանագրի անբաժանելի մաս հանդիսացող՝ հավելված 2-ից:

Աուտիզմ Ազգային Հիմնադրամ
AUTISM NATIONAL FUND

04.10.2023թ.

2023թ. Երրորդ եռամսյակի բովանդակային հաշվետվություն:

«Աուտիզմ և զարգացման խանգարումներ ունեցող երեխաների մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների տրամադրում» շրջանակներում իրականացվող միջոցառումների վերաբերյալ 2023 թվականի երկրորդ եռամսյակի հաշվետվություն:

Աուտիստիկ սպեկտրի խանգարումը (ASD) զարգացման նյարդաբանական խանգարում է, որը ներառում է սոցիալական փոխազդեցության, խոսքային և ոչ խոսքային հաղորդակցության ինչպես նաև սահմանափակ / կրկնվող վարքի կայուն խնդիրներ:

Վաղ տարիքում աուտիզմով երեխաների ախտորոշումն ու միջամտությունը համեմատաբար ավելի մեծ արդյունքներ են տալիս՝ բացահայտելով անհատի հնարավորինս բարձր պոտենցիալը՝ նրանց ընձեռնելով շրջակա աշխարհին հարմարվելու և հասարակության լիարժեք անդամ դառնալու հնարավորություն:

Կենտրոնում իրականացվող հիմնական ծրագրերը՝

- **Կիրառական Վարքային Վերլուծություն (ABA)-Վարքային թերապիա**
- **Խոսքային թերապիա**
- **Օկուպացիոն թերապիա (էրգոթերապիա)**
- **Արտթերապիա**
- **Երաժշտաթերապիա**
- **Ադապտիվ ֆիզիկական կուլտուրա**
- **Պարային թերապիա**
- **Սոցիալական ծրագրեր**
- **Ներառական ծրագրեր**
- **Խորհրդատվություն և հոգեբանական աջակցություն**
- **Տեսագործնական վերապատրաստումներ ծնողների և ոլորտում աշխատող մասնագետների համար**

1 Կիրառական վարքային վերլուծություն

Հիմնական մեթոդը, որը կիրառվում է, Կիրառական վարքային վերլուծությունն է (ԿՎՎ/ ABA), որն հնարավորություն է տալիս մշակել համապատասխան ծրագրեր՝ հիմնվելով երեխայի վարքի, մտավոր ունակությունների և հմտությունների մանրակրկիտ հետազոտման վրա: Բոլոր վերոնշյալ ակնկալվող արդյունքները գնահատվում են ԿՎՎ-ում առկա գնահատման համապատասխան չափորոշիչներով: Կենտրոնի սաները գնահատվում են VB-mapp-ի տեղայնացված գնահատման գործիքով, և արդյունքների հիման վրա յուրաքանչյուր երեխայի համար կազմվում է անհատական ծրագիր:

Ստորև ներկայացված է 2023թ. երրորդ եռամսյակի ընթացքում «Կիրառական Վարքային Վերլուծություն» (ABA) և «Վերբալ վարքի միջամտություն» (Verbal Behavior Intervention) ծրագրերի շրջանակներում իրականացվող հետևյալ հիմնական դրույթները, որոնց շուրջ տարվում են շարունակական աշխատանքներ յուրաքանչյուր շահառուի հետ՝ առաջնորդվելով իր անհատական ակադեմիական ծրագրով: Յուրաքանչյուր երեխայի համար դրվում է երկարաժամկետ և կարճաժամկետ նպատակադրումներ՝ երեխայի գիտելիքների, հմտությունների, գազացման փուլերի, խոչընդոտների և տարածական տեղափոխելիության գնահատման արդյունքների հիման վրա (VB-Mapp):

ABA ծրագրի կազմակերպման համար իրականացվում է որոշումների կայացման հետևյալ հիմնական մեխանիզմը:

Քայլ 1. Թիրախային վարքի ընտրություն

Քայլ 2. Վարքի վերաբերյալ որակական և

քանակական տվյալների հավաքագրում

Քայլ 3. Միջամտության ռազմավարության ընտրություն

Քայլ 4. Միջամտության ռազմավարության կիրառում

Քայլ 5. Առաջընթացի գնահատում

2023թվականի երրորդ եռամսյակի ընթացքում ընթացքում ԿՎՎ ծրագրի շրջանակներում թերապիա են ստացել 1-14 տարեկան 100 շահառու:

Շահառուները ներառվել են տարբեր մանկապարտեզներ և ներառական դպրոցներ: Նրանց ծնողները ստացել են համապատասխան խորհրդատվություն: Ծնողների խնդրանքով իրականացվել է մասնագիտական խորհրդատվություն, խնդրահարույց վարքերի հետ աշխատանքների ռազմավարություն և փորձի փոխանակում դպրոցկան և նախադպրոցական հաստատությունների մանկավարժների,մասնագետների հետ:

7 շահառու երրորդ եռամսյակի ընթացքում, տարբեր պատճառներով (ընտանեկան, առողջական, երկրից մեկնելու, հեռավորության, դպրոց կամ մանկապարտեզ գնալու), դուրս են եկել ծրագրից և/կամ ավարտել են ծրագիրը:3 շահառու տեղափոխվել է դեռահասակների և երիտասարդների ծրագիր: Ծրագիրը համալրվել է 1-9 տարիքային խմբի ևս 12 շահառույով: Շահառուները ներգրավվել են համապատասխան խմբերում, շահառուները դիտարկվել են և գնահատվել: Կազմակերպվել են ծնողների խորհրդատվություն, ներկայացվել են երեխաների նախնական անհատական հարմարման ծրագրերը:

Վերբալ վարքի միջամտության ծրագրի շրջանակներում թերապիան շարունակող շահառուների անհատական ծրագրերը երրորդ եռամսյակի ընթացքում վերանայվել են, ըստ ծրագրի արդյունքների և առաջընթացի, իրականացվել է վերագնահատում, նոր երկարաժամկետ և կարճաժամկետ նպտակադրումների սահմանում: Ինչպես նաև վերագնահատված շահառուների ծրագիրը համալրվել է նյութի պահպանմանը և ընդհանրացմանը նվիրված հատուկ վարժություններով և միջոցառումներով:

2. Մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների տրամադրում

2.1 Խոսքի ընկալունակության և զարգացման վաղ միջամտությունը աուտիզմ համախտանիշ ունեցող երեխաների մոտ

Երեխաների հետ աշխատանքը իրականացվում է ինչպես խմբային այնպես էլ անհատական: Խմբային աշխատանքի ժամանակ կարևորվում է այն փաստը, որ երեխաները սովորում են սոցիալական հմտություններ և կարողություններ: Կարևորվում է խոսքային և ոչ խոսքային հաղորդակցման ձևավորումը և խոսքը որպես ֆունկցիոնալ հաղորդակցման միջոց կիրառումը:

Ըստ ծնողների պահանջի իրականացվում են ծնող- մասնագետ հանդիպումներ, որի ժամանակ մասնագետները ներկայացնում են յուրաքանչյուր երեխայի համար մշակված ծրագիրը՝ երեխայի զարգացմանը համապատասխան:

Երրորդ եռամսյակի ընթացքում սահմանվել են հետևյալ նպատակադրումները՝

- Իմպրեսիվ խոսքի զարգացում
- Էքսպրեսիվ խոսքի զարգացում:
- Բառապաշարի հարստացում
- Ձայնային վարժությունների համակարգ
- Մանր մոտորիկայի զարգացում
- Սոցիալական հաղորդակցման /social play/ ձևավորումը և զարգացումը
- Որպես այլընտրանքային հաղորդակցման միջոց կիրառվում է PECS-ը և PODD /

Խմբային պարապմունքների ժամանակ երեխաների հետ տարբեր թեմատիկ աշխատանքների ընթացքում ձևավորվում է հասակակիցների հետ փոխհարաբերություններ հաստատելու սոցիալական հմտություններ,երեխաները սովորում են տալ հարցեր և պատասխանել հարցերին, կատարել փոքր տեքստերի վերլուծություն, քերականորեն հստակ և հասկանալի կառուցել նախադասությունները:

Պատրաստում ենք փոքրիկ բեմականացումներ երեխաների մասնակցությամբ:

2.2. Երաժշտությունը՝ որպես աուտիզմ և զարգացման այլ խանգարումներ ունեցող երեխաների ինքնարտահայտման, ոչ խոսքային հաղորդակցման եվ հույզերի դրսեվորման միջոց:

2023 թվականի երրորդ եռամսյակի ընթացքում երաժշտաթերապիայի շրջանակներում աշխատանք է իրականացվել թվով 100 երեխայի հետ:

Ծրագիրը իրականացվել է անհատական և խմբային տարբերակներով՝ 30 րոպե տևողությամբ:

• Երաժշտական թերապիան իրականացվել է 2-14 տարեկան երեխաների հետ: Խմբային պարապմունքներին մասնակցել են 2-5 երեխաներ միաժամանակ՝ 30 րոպե տևողությամբ:Նույն տևողությամբ իրականացվել են նաև անհատական պարապմունքները:

• երեխաների հետ իրականացվել են դաշնամուրի անհատական դասընթացներ:

• Խմբային պարապմունքների միջոցով աշխատել ենք երեխայի հաղորդակցման, ունկնդրելու, սպասելու և համատեղ աշխատանքներ իրականացնելու ունակությունները զարգացնելու ուղղությամբ:

• Երաժշտական թերապիայի ընթացքում իրականացվել է կենդանի երաժշտության ունկնդրում, ինչպես նաև օգտագործվել են տարբեր ձայնագրություններ, հաշվի առնելով տվյալ դասական ստեղծագործության ազդեցությունը երեխայի նյարդային համակարգի վրա (օգտվելով տարբեր գիտական ուսումնասիրություններից):

• Օգտագործվել են տարբեր երաժշտական գործիքներ՝ (դափ, զանգակներ, քսիլաֆոն, թմբուկ, կաստանետներ, մարակաս և այլն) հաշվի առնելով երեխայի առանձնահատկություններն ու նախասիրությունները:

• Համապատասխան ստեղծագործությունների ընտրությունը և լոգոպեդի հետ համատեղ աշխատանքը նպաստել է խոսքի, մանր մոտորիկայի զարգացմանը, ուշադրության կենտրոնացմանը, ֆիզիկական ակտիվությանը:

• Օգտագործելով կիրառական վարքային վերլուծության սկզբունքները, կատարվել է վարքի շտկում երաժշտության միջոցով՝ ձևավորելով նոր ադպտիվ վարքեր:

2.3. Արտթերապիայի հիմնական դրույթների կիրառումը աուտիզմ սպեկտրի խանգարում ունեցող երեխաների համար

Երրորդ եռամսյակի ընթացքում աշխատանք է իրականացվել թվով 100 երեխայի հետ: Յուրաքանչյուր երեխայի համար նախնական դիտարկումից հետո կազմվել է անհատական ծրագիր և յուրաքանչյուրի համար սահմանվել են եռամսյակային նպատակադրումները:

Խմբային ծրագրերի աշխատանքի նպատակն է՝

- Խմբային աշխատանքների շնորհիվ խթանել երեխաների շփման և հաղորդակցման հմտությունների զարգացումը, նաստել խմբային հմտությունների զարգացմանը:
- Նպաստել հուզակամային դրսևորումների ճանաչմանը, արտահայտմանը, նպաստել հոգեհուզական լարվածության թուլացմանը:
- Նպաստել ոչ վերբալ ինտելեկտի զարգացմանը, նպաստել փոխվստահության, փոխհամագործակցության և փոխօգնության զարգացմանը:
- Աջակցել միջանձնային շփման ոլորտում առկա խնդիրների հաղթահարմանը

Անհատական ծրագրերի նպատակադրումներ
մաս 1-ին

• Զարգացնել ուշադրության կայունությունն ու կենտրոնացվածությունը: Նկարչական գործընթացում ֆորմաների ընդօրինակումը, գծերի և պարզագույն ստերեոտիպային ձևերի ստեղծումը:

• Երեխայի մոտ ստեղծել հուզական դրսևորումների դրական վիճակ փնտրելով համապատասխան արտթերապևտիկ տեխնիկաներ, (հույզերի քարտիկ արտահայտում- ներկեր ցփնելը, վրձնով հարվածները, ներկ քսելը և այլն):

• Արտթերապևտիկ տեխնիկաների միջոցով նպաստել ագրեսիայի կառավարմանը, հոգեհուզական բացասական դրսևորումների հաղթահարմանն ու կարգավորմանը (ստեղծագործական ինքնաարտահայտման թերապիայի «ՍԻԹ» մեթոդ):

• Բարձրացնել աշխատաունակության մակարդակը

Անհատական ծրագրեր
մաս 2-րդ

Անհատական ծրագրի նպատակադրումները հիմնվում են երեխայի զգայական (հոտառության, շոշափման և ըպման արձագանքը) ինքնախթանիչ և կրկնվող վարքային դրսևորումների վրա :

• «Զգայական նկարչություն» նկարչական տեխնիկա

• «Գունավոր գդալներ» նկարչական վարժություններ

• «Տաք և սառը» աշխատանք կինետիկ ավազով

• «Ավազանկարչություն» զարգացնող, թերապևտիկ աշխատանք ավազով:

2.4. **Կավաթերապիա**

2023 թվականի երրորդ եռամսյակի ընթացքում կավաթերապիային մասնակցել է 100 երեխա, իրականացվել են անհատական և խմբային պարապունքներ:

Խմբային աշխատանքների ընթացքում երեխանների մոտ ձևավորվել է՝

1.Հաղորդակցման տարրական հմտությունների ձևավորումը (օգտագործելով իրենց հասանելի հաղորդակցման միջոցները՝ դիմել հասակակիցներին և մեծահասակներին, արտահայտել ցանկությունները),

2. Համբերատարություն, կանոններին ենթարկվելու կարողություն:

Խմբում ներառված է եղել մինչև 1-3 երեխա:

Անհատական կավաթերապիայի պարապմունքները զուգակցվել են հոգեբանական աշխատանքների հետ՝ այդ կերպ նկատելիորեն մեծացել է թերապևտիկ արդյունքը: Կավաթերապիայի միջոցով հնարավոր է դարձել դրական ազդեցություն ունենալ երեխանների տրամադրության, մտածողության, երևակայության վրա, նվազեցնել նյարդա-հոգեկան լարվածությունը, հաղթահարել վախերն ու անվստահությունը, զարգացնել ստեղծագործական միտքը, նախապատրաստել մասնագիտական հմտությունների ձեռքբերմանը: Սեփական ձեռքով պատրաստելու արդյունքում երեխանները ձեռք են բերել, սեփական հնարավորությունների ու կարողությունների հանդեպ վստահություն:

2.5. **Ինքնասպասարկման, ինքնախնամքի ինչպես նաև ինքնակառավարման և պատշաճ միջանձնային հարաբերություններ հաստատելու հմտությունների ձևավորում և զարգացում:**

2023 թվականի երրորդ եռամսյակի ընթացքում էրգոթերապիայի ծառայություններից օգտվել են թվով 100 երեխա:

Էրգոթերապևտիկ միջամտության հիմնական ոլորտներն են

• Առօրյա/ինքնասպասարկման ինքնախնամքի գործողություններ
• Մանր և խոշոր շարժունակություն
• Զգայական ինտեգրացիա
• Խոհանոցային հմտությունների ձևավորում
• Խաղային գործունեություն
• Սոցալիզացիայի ծրագիր
• Ինքնասպասարկման հմտությունների ձևավորում

Շահառուների ծրագրի կազման համար օգտագործվում են անհատական մոտեցում, հաշվի են առնվում երեխաների ֆիզիկական, սոցիալական, հուզական, զգայական և ճանաչողական կարողություններն ու կարիքները:

Թերապիան համատեղում է տարբեր ռազմավարություններ՝ օգնելու երեխաներին ավելի լավ արձագանքել իրենց միջավայրին:

Այս ռազմավարությունները ներառում են.

• Միջամտություններ, որոնք կօգնեն երեխային ճիշտ արձագանքել զգայարանների միջոցով եկող ազդակներին:

• Նպաստել խաղային գործունեությանը՝ սովորեցնել և օգնել երեխաներին շփվել այլ մարդկանց հետ:

• Ռազմավարություններ, որոնք կօգնեն երեխային անցնել մի միջավայրից մյուսը, մի առաջադրանքից մյուսը և մի գործունեությունից մյուսը:

Առօրյա գործողություններ՝

հանվել/հագնվել, ընտրել եղանակին համապատասխան հագուստ, տարբերակել հագուստի ճիշտ և սխալ կողմերը, սանրվել, ատամներ լվանալ, լվացվել, զուգարանից օգտվելու հմտություններ, խոհանոցային հմտությունների ձևավորում, մասնագիտական հմտությունների ձևավորում:

Խոհանոցային հմտությունների ձեռքբերում՝

Նպատակադրվել են սովորեցնել պատրաստել 9 տեսակի ուտեստներ և ըմպելիքներ՝ Ֆռեշ, թեյ, մրգային և բանջարեղենային աղցաններ, թխվածքաբլիթներ և թխվածքներ, պիցցա, պոպկորն:

Խոշոր շարժունակություն՝

մարմնի դիրքը փոխել, ցատկել, կքանստել, ծնկի իջնել, մարմնի հավասարակշռությունը պահել և ծանրության կենտրոնը փոխել, բռնել մեծ առարկաներ, բարձրացնել, մի տեղից մյուսը տեղափոխել, նստել, նետել, գլորել:

Մանր շարժունակություն՝

Ուլունք թելել, գրիչ, մատիտ բռնել, մկրատով կտրել, ունելի (пинцет) բռնել, ծեփով աշխատել, կոճակ կոճկել, կապիչներ կապել, շղթան կոճկել, մանր և խոշոր, տարբեր հարթությունների և ձևերի առարկաներ առանձնացնել և այլն:

Զգայական ոլորտ՝

Համ, հոտ, լսողություն, տեսողություն, շոշափելիք/տակտիլ, վեստիբուլյար, պրոպրեոցեպտիվ համակարգերի զգայական ազդակների ապահովում:

Զգայական համակարգի աշխատանքը խթանելու համար կիրառվել են՝

- ❖ Զգայական ինտեգրացիայի
- ❖ Դեսենսիբիլիզացիայի մեթոդները

Խաղային գործունեություն՝

Կիրառվել են կառուցողական, զգայական, նաև դերային/երևակայական խաղեր:

Թերապիայի վերջնանպատակն է երեխայի առավելագույն ինքնուրույնությունը՝ իր առօրյա գործողությունները կատարելու ընթացքում:

2.6. Ադապտիվ ֆիզիկական կուլտուրա

Աուտիզմի սպեկտրի խանգարումներ ունեցող երեխաներց 1/3-ի մոտ առկա է ուշադրության պակաս և գերակտիվության համախտանիշ, ինչպես նաև տակտիլ,պրոպրոեպտիվ հավասարակշռության թեր կամ գեր զգայունակություն, որի արդյունքում երեխաների մոտ առաջանում են շարժումների վերահսկողության , կոորդիլացիայի և այլ շարժողական խնդիրներ:Շարժողական դժվարություններ ունեն նաև կենտրոն հաճախող զարգացման այլ առանձնահատկություններ ունեցող երեխաներ: Ադապտիվ ֆիզիկական կուլտուրայի շրջանակներում երեխաները սովորում են սողալ, ցատկել, ճիշտ վազել, քայլել աստիճաններով, հաղթահարել տարրական խոչընդոտները (դռներ, անկյուններ, անցքեր) և այլն: Ադապտիվ ֆիզիկական կուլտուրայի շրջանակներում երեխաները սովորում են նաև պահպանել կարգ ու կարգ ու կանոնը,արագ ր հստակ արձագանքել հրահանգներին, առավել բարելավվում է վարքի ինքնավերահսկողությունը, սպսելու, խմբում աշխատելու հմտությունները:

2023 թվականի երրորդ եռամսյակի ընթացքում ադապտիվ ֆիզիկական կուլտուրայի ծրագրում ընդգրկվել են՝ 100 երեխա: Ելնելով երեխաների հմտությունների գնահատման արդյունքներից՝ պարապմունքները իրականացվել են անհատական և խմբային:

Ծրագրի հիմնական գործառույթներն են՝

Ֆիզիկական կուլտուրայի դասերին երեխայի մոտիվացիոն գործունեության ճիշտ օգտագործումը

- Երեխայի համար ուսուցման միջավայրի ստեղծում
- Զգայական բեռնաթափման վարժություններ, նյարդային լարվածությունը թեթևացնելու համար
- Շարժումները, որոնք համարժեք են երեխայի մարմնի ֆիզիոլոգիական հնարավորություններին, միշտ առողջության բարելավման գործոն են:

Պարային թերապիա՝

2023 թվականի երրորդ եռամսյակի ընթացքում պարային ծրագրում ընդգրկվել են՝ 100 երեխա: Ելնելով երեխաների հմտությունների գնահատման արդյունքներից՝ պարապմունքները իրականացվել են անհատական և խմբային՝ 30 րոպե տևողությոմբ, խմբային ձևաչափով:

Ծրագրի հիմնական գործառույթներն են՝

Երեխաների մոտ ձևավորվում է մարմնի ճկունություն, շարժվելու կարողություն տարբեր երաժշտական ռիթմերի տակ:
Մարմնաշարժողական հոգեթերապևտիկ գործընթացում, երեխաների մոտ տեղի է ունենում զգայական լիցքաթափում:

3. Ռեսուրսային դասարանի մոդելի զարգացումը աուտիզմի սպեկտրի խանգարում ունեցող երեխաների համար

Դպրոցներում և մանկապարտեզներում մեթոդական և թերապևտիկ մոտեցման աջակցություն ուսուցիչներին ուղղորդող մասնագետներին, դաստիարակներին և դայակներին՝ կենտրոնի սաների ծնողների պահանջով, ինչպես նաև դպրոցների և մանկապարտեզների խնդրանքով: Ուսուցիչների և ծնողների համար ճանաչողական ֆիլմերի ցուցադրությունների և սեմինարի կազմակերպում: Կենտրոնի ներառական ծրագրի նպատակն է, աջակցել նախադպրոցական և դպրոցական տարիքիային խմբի աուտիզմ ունեցող երեխաներին: Աշխատանքները իրականացվում են տարբեր դպրոցներում և նախադպրոցական հաստատություններում՝ մեր մասնագետների կողմից: Ծրագրի հիմնական նպատակն է, աջակցել աուտիզմ ունեցող երեխաների համատեղ ուսուցման կազմակերպմանը, միջավայրի խելամիտ հարմարեցմանը և առանձնահատուկ պայմանների ստեղծմանն ու ապահովմանը: Ծրագրի իրականացման հիմքում, ինչպես միշտ, հաշվի է առնվել երեխաներից յուրաքանչյուրի զարգացման առանձնահատկությունները կրթական հմտությունների զարգացման հարցում: Յուրաքանչյուր երեխայի համար առաջարկվում է տվյալ երեխայի զարգացմանը համապատասխան մեթոդական օգնություն, որտեղ հաշվի է առնվել մատչելիության և հասանելիության սկզբունքները"

- Նյութի հասանելիություն
- Մասնակցություն դասապրոցեսին
- Մատչելիություն
- Առաջընթաց

4. Սոցիալիզացիայի ընթացքում ինքնուրույնության զարգացման ու հասարակության նորմերի և կանոնների պահպանման հմտությունների ձևավորման մոդելի կիրառում

5.

Սոցյալիզացիայի ծրագրերի շրջանակներում 2023թ երրորդ եռամսյակի այցելություններն են՝

- Սևանի վանք (2 այց)
- Գառնի հեթանոսական տաճար (5 այց)
- Զվարթնոցի տաճար (1 այց)
- Ջրվեժ անտառ պարկ (2 այց)
- Բուսաբանական այգի (2 այց)
- Խամաճիկների թատրոն (2 ներկայացում կենտրոնում)
- Ավետիս թատրոն (1 ներկայացում կենտրոնում)
- Երևան Սիթի տուր (1 այց)
- Մոսկվա կինոթատրոն (3 այց)
- Օհանավանք (2 այց)
- Հաղթանակ զբոսայգի(1 այց)
- Նանսենի այգի (1 այց)
- Մեգամոլ (4 այց)

Ընդհանուր իրականացվել է 27 սոցիալիզացիայի այց/այց կենտրոն:

Նպատակներ

- Տարբեր սոցիալական վայրերում սոցիալական կանոնների և ներմերի ուսուցում, սոցիալական ակնկալիքներին համապատասխան
- Ֆունկցիոնալ սոցիալական հմտությունների և կարողությունների ուսուցում
- Սոցիալական տարբեր միջավայրերում անվտանգ վարքերի ուսուցում
- Կենտրոնում ձեռք բերված գիտելիքների ընդհանրացում
- Սոցիալական տարբեր միջավայրերում տագնապների և զգայական խնդիրների հաղթահարում
- Երեխան ծնողների հետ և երեխան առանց ծնողների ճանապարհի հաղթահարում
- Տրանսպորտից օգտվելու կարողություն
- Առանց խնդրահարույց վարքերի երկարատև ճամփորդելու կարողություն
- Ճանապարհահրանսպորտային կանոնների ուսուցում
- Ծնողների հետ երեխաների հարաբերությունների դիտարկում
- Համագործակցություն ծնողների միջև
- Մասնագետ- երեխա շփումը այլ միջավայրում
- Գիտելիքների ամրապնդում

6. Խորհրդատվությունների և դասընթացների կազմակերպում ու անցկացում աուտիզմ ունեցող երեխաների ծնողների և ոլորտում աշխատող մասնագետների համար

2023 թվականի երրորդ եռամսյակի ընթացքում թիվ 17 հատուկ դպրոցի և այլ հանրակրթական դպրոցների, նախադպրոցական հաստատությունների նաև զարգացման կենտրոնների հետ համագործակցություն:

- ✓ 17 հատուկ դպրոցի հետ համագործակցությունը շարունակվել է գույքադարանի շրջանակներում,որը նախատեսված է Աուտիզմ ազգային հիմնադրամի սաների համար: Իրականացվել է իրազեկում, ծնողներին ծրագրի ներկայացում, ծնողների ուղղորդում՝ ինչպես կարող են օգտվել գույքադարանից:
- ✓ Շարունակվում են այցեր դպրոցական և նախադպրոցական հաստատություններ՝ մասնագետներին,մանկավարժներին և ծնողներին իրազեկելու, խորհրդատվություններ ապահովելու նպատակով: Երրորդ եռամսյակում իրականացվել է 2 այց նախադպրոցական հաստատություններ՝ Երևանի թիվ 149 մսուր/մանկապարտեզ ՀՈԱԿ և Երևանի թիվ 117 մանկապարտեզ ՀՈԱԿ:

6. Սեմինարներ և վերապատրաստումներ կենտրոնի մասնագետների համար

2023 թվականի երրորդ եռամսյակի ընթացքում կենտրոնի անձնակազմը մասնագիտական վերապատրաստում է անցել 25 ժամ տևողությամբ Կիրառական վարքային վերլուծության (ԿՎՎ) հիմունքները հետևյալ ենթաթեմաներով՝

- ԿՎՎ տեսական հիմունքներ
- ԿՎՎ հիմնարար սկզբունքներ
- Վարքի ֆունկցիաներ
- Խնդրահարույց վարքի հետ աշխատանքի ռազմավարությունները

7. Իրազեկում միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատություններում, դպրոցներում և նախադպրոցական հաստատություններում մեթոդական օգնությունների ցուցաբերում

2023 թվականի երրորդ եռամսյակի ընթացքում իրականացվել է իրազեկումների շարք՝ դասախոսական անձնակազմի և ուսանողների հետ (Աուտիստիկ սպեկտրի խանգարման և կենտրոնում իրականացվող վերականգնողական թերապիաներ) թեմայով նորքոհիշյալ ուսումնական հաստատություններում՝

- Երևանի թեթև արդյունաբերության պետական քոլեջ
- Երևանի ՃՇԱՀ քոլեջ

Տնօրեն՝
Լ. Աթաջանյան